

Pazdírek, Ondřej

[Ngo, Binh. Vietnamese : an essential grammar]

Linguistica Brunensia. 2023, vol. 71, iss. 1, pp. 97-99

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/LB2023-1-8>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.78617>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Access Date: 20. 02. 2024

Version: 20231009

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Ngo Binh:

Vietnamese: An Essential Grammar.

London and New York: Routledge. 2021. 334 s.

ISBN 978-1-138-21071-4

Početnou ediční řadu Routledge Essential Grammars (jejíž součástí je mimo jiné i velmi zdařilá *Czech: An Essential Grammar* Jamese Naughtona) je mezi anglickojazyčnými gramatikami nejrůznějších světových jazyků těžké minout. Je tvořena prakticky zaměřenými gramatickými příručkami, které jsou, jak napovídá název, *essential*: jsou krátké rozsahem, ale shrnují vše podstatné. Její cílovou skupinou jsou především čtenáři bez lingvistické průpravy, kteří se daný jazyk chtějí prakticky naučit, proto je také lingvistická teorie omezena na nutné minimum. Některé gramatiky pak mají svou paralelu v edici Routledge Comprehensive Grammars; ty jsou naopak zaměřeny spíše na čtenáře, který je s praktickými aspekty užívání daného jazyka již obeznámen, a je v nich proto plněji rozvinut teoretický popis.

Typickým představitelem řady Routledge Essential Grammars, stručnou a prakticky zaměřenou referenční gramatikou, je i *Vietnamese: An Essential Grammar*. Ngo Binh (plnou vietnamskou formou Ngô Như Bình), dlouholetý ředitel vietnamského jazykového programu na Harvardově univerzitě a autor rozšířených učebnic *Elementary Vietnamese* a *Continuing Vietnamese*, v ní užívá svých jedinečných pedagogických zkušeností k tomu, aby přiblížil gramatickou strukturu vietnamštiny západním studentům.

Práce se skládá ze sedmi kapitol, z nichž první tři odpovídají hlavním slovním druhům a příslušným typům frází. První kapitola je věnována podstatným jménům a jmenným frázím včetně výrazů, které se primárně vyskytují jako komplementy jmenných frází (číslovky, klasifikátory, pluralizátory, adjektiva). Do této kapitoly je zařazen také výklad o zájmech (hranice mezi zájmeny a podstatnými jmény ve vietnamštině není nijak ostrá). Druhá kapitola se zabývá slovesy a slovesnými frázemi včetně výrazů, které slovesa ve slovesných frázích běžně doplňují jako komplementy (tedy výrazy vyjadřující čas a vid, výrazy užívané k tvorbě imperativů a podobně). Tématem třetí kapitoly jsou pak adjektiva a typické komplementy adjektivních frází.

Ve čtvrté kapitole se autor zabývá problematikou vymezení slova ve vietnamštině a principy vietnamské slootovorb; vedle obsažného přehledu slootovorných pravidel (včetně pravidel reduplikace, která je ve vietnamštině jako slootovorný proces velmi frekventovaná) uvádí také historický přehled výpůjček z dalších jazyků, především z čínštiny, z níž vietnamština převzala značnou část své slovní zásoby. Pátá kapitola se zabývá syntaxí jednoduchých vět i souvětí; značná pozornost je věnována emfatickým konstrukcím a dalším pro vietnamštinu charakteristickým jevům, jako jsou větné částice.

V šesté kapitole autor podrobněji rozebírá sémantické nuance vybraných frekventovaných výrazů, které mohou být pro západní studenty vietnamštiny zvláště obtížné. Mohlo by se zdát, že tato oblast přísně vzato náleží spíše do lexikologie než do gramatiky, z velké části však jde o lexikální dodatky k výrazům, které mají lexikální i gramatický význam.

Například vietnamské *được* může být plnovýznamovým slovesem znamenajícím - mimo jiné - „obdržet“, „dosáhnout“, „vyhrát“, zároveň však může být modálním slovesem „moci“, „smět“, nebo může také sloužit jako pomocný výraz k tvorbě pasiva; čistě gramatický pohled bez lexikálních souvislostí by v tomto a podobných případech byl příliš jednostranný a matoucí. V dalších případech se pak autor zabývá problematikou překladu určitého výrazu do angličtiny (příslušné výklady však většinou lze aplikovat i na další západní jazyky, např. rozbor různých možností překladu anglického *good* do vietnamštiny v 6.11 je v češtině použitelný beze zbytku).

Po šesté kapitole následuje slovníček gramatické terminologie a rejstřík k dosavadnímu textu, v němž jsou uvedena jak jednotlivá témata, tak vietnamské gramatické výrazy.

Šestá kapitola, která je věnována výslovnosti a pravopisu vietnamštiny, má spíše charakter dodatku; vychází ze standardního a, jak sám autor poznamenává, do značné míry idealizovaného popisu vietnamské fonetiky založeného na díle předního vietnamského lingvisty *Đoàn Thiệu Thuậ*t. Popis se primárně zaměřuje na výslovnost hanojskou, dosti podrobně však upozorňuje i na varianty saigonské. Jednotlivé hlásky a další fonetické jevy jsou podrobně popsány, je zde uvedena transkripce do IPA i porovnání s angličtinou a výběrově s němčinou, ruštinou a španělštinou. Domnívám se, že popis je dobře srozumitelný i pro čtenáře bez předběžných znalostí fonetické teorie. Tato kapitola má také samostatný slovníček fonetické terminologie a jsou k ní připojeny zvukové nahrávky, které si lze zdarma stáhnout na webových stránkách nakladatelství.

Toto rozvržení látky je velice logické a přehledné, což vynikne především při souvislém čtení; při hledání jednotlivých témat je uspořádání místy poněkud méně intuitivní, to však plně vynahrazuje kvalitní rejstřík. Domnívám se, že by nemuselo být na škodu věnovat samostatnou kapitolu předložkám a předložkovým frázím, ačkoli je pravda, že podstatné informace k těmto výrazům jsou na různých místech publikace uvedeny.

Výklad je srozumitelný a jasný a plně se na něm projevuje autorův pedagogický cit, používá terminologie je intuitivní a nadto podrobně vysvětlená v textu samotném i ve slovníčcích. Autor často užívá srovnání se západními jazyky (angličtina, francouzština, němčina, ruština), aby čtenářům přiblížil specifika vietnamštiny, především ta, která nemusejí být pro západní studenty snadno pochopitelná (např. absence gramatického rodu a fakultativní vyjádření gramatického čísla v 1.1.2). Některé části (např. 1.3.1.2 nebo části o přejímkách z čínštiny v kapitole 4) jsou také zjevně psány s ohledem na studenty, kteří paralelně s vietnamštinou studují také čínštinu, a upozorňují na podobnosti a rozdíly mezi oběma jazyky, což je - i vzhledem k nezbytně širšímu zaměření většiny zájemců o asijské jazyky - velmi užitečné.

Jak již bylo uvedeno, gramatika je zcela podřízena praxi. To vede k tomu, že teoretickými otázkami se zabývá pouze do té míry, do jaké je to pro praxi relevantní, což vzhledem k zaměření a cílovému čtenáři publikace nelze vnímat jako negativum. Jiným aspektem tohoto praktického přístupu je, že si čtenář u některých pasáží může klást otázku, zda daný výklad vůbec patří do gramatiky (kromě již zmíněných spíše lexikologických výkladů v šesté kapitole např. pravidla nadepisování zásilek v 1.2.1); nesporně jde však o informace, které jsou pro studenty vietnamštiny užitečné (stejným přístupem jsou vedeny i další gramatiky této ediční řady).

Za mimořádně cenný aspekt publikace považují především to, že autor důsledně uvádí (samozřejmě s náležitým stylistickým rozlišením) hovorové formy, eventuálně formy náležející do vyššího registru, a také výrazy a konstrukce specifické pro hanojský a saigonský dialekt. Čtenář se tak má možnost seznámit s rozmanitostí stylistických registrů a alespoň částečně i regionálních forem vietnamštiny.

Všechny tyto vlastnosti předurčují knihu především jako referenční gramatiku pro studenty vietnamštiny všech úrovní pokročilosti, díky své přehlednosti a jasnosti však představuje cennou pomůcku i pro všechny, kdo by se chtěli seznámit se strukturou tohoto fascinujícího jazyka.

LITERATURA

NGO, Binh. 1999. *Elementary Vietnamese*. Rutland, VT: Tuttle.

NGO, Binh. 2010. *Continuing Vietnamese*. Rutland, VT: Tuttle.

NAUGHTON, James. 2005. *Czech: An Essential Grammar*. London and New York: Routledge.

Ondřej Pazdírek

Department of Mongolian, Korean and Vietnamese Studies

Faculty of Arts, Masaryk University

Arna Nováka 1, 602 00 Brno

Czech Republic

400037@mail.muni.cz

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.